

Slovensko predsedstvo EU 2008
Slovenian Presidency of the EU 2008
La Présidence slovène de l'UE 2008

Velja govorjena beseda!

GOVOR

PRESEDNIKA VLADE RS IN PRESEDNIKA EVROPSKEGA SVETA JANEZA JANŠE NA XXXIX. ZASEDANJU KONFERENCE ODBOROV PARLAMENTOV ČLANIC EVROPSKE UNIJE ZA EVROPSKE ZADEVE

Brdo pri Kranju, 7. maj 2008

»Slovensko predsedovanje in prihodnost EU«

*Spoštovana predsedujoča konference, gospod Kokalj in gospod Otoničar,
spoštovani predstavniki odborov nacionalnih parlamentov za evropske zadeve,
spoštovani predstavniki Evropskega parlamenta,
spoštovani gospe in gospodje,*

Današnji dogodek potrjuje, da evropski model predstavniške demokracije dobro deluje in se krepi. Vaša tradicionalna zasedanja so dober primer mednacionalnega, medparlamentarnega in medinstitucionalnega dialoga v Evropski uniji.

Evropska parlamentarna demokracija letos praznuje petdeset let. Ob svečani slovesnosti je predsednik Evropskega parlamenta Hans Gert Pöttering poudaril, da »institucionalno ravnotežje, ki smo ga ustvarili med nacionalno in evropsko ravno, predstavlja izreden dosežek«. Dinamika sodelovanja se krepi. Dokaz vidimo v nedavnih dogovorih o podnebno-energetskem svežnju, Galileu, Evropskem inštitutu za inovacije in tehnologijo ter vseh ostalih dosjeh, kjer smo v prvih štirih mesecih slovenskega predsedovanja skupaj dosegli preboj.

Lizbonska pogodba obeta v smislu krepitve učinkovitosti in demokratičnosti dodaten napredek. Neposredno izvoljeni predstavniki Evropejk in Evropejcev boste z njo dobili nove vzvode odločanja. Na evropski ravni boste imeli pravico in dolžnost soodločanja na še več področjih. Na nacionalni ravni boste pridobili možnost ukrepanja v zgodnjih fazah odločanja, ko je zakonodajni akt še v osnutku.

V kakšni meri se bo vloga nacionalnih parlamentov z Lizbonsko pogodbo okrepila, bo v veliki meri odvisno tudi od vas samih. Pri kontroli načela subsidiarnosti boste toliko bolj učinkoviti, kolikor se boste medsebojno povezovali. Pomembno je, da izkoristite to priložnost za izmenjavo dobrih praks in usklajevanje aktivnosti.

Ker želimo zagotoviti dosledno izvajanje pogodbe z začetkom njene veljavnosti 1. januarja 2009, vključno z upoštevanjem večje vloge Evropskega parlamenta in nacionalnih parlamentov, smo že januarja začeli s pripravljalnimi dejavnostmi. To delo je popolnoma predhodne narave, saj so ratifikacijski postopki še v teku. Bilanca kaže, da potekajo uspešno. Do danes je pogodbo ratificiralo enajst držav članic, do konca tega meseca jih je ratifikacijo napovedalo še pet.

Predstavniki odborov za evropske zadeve, ki dajete ton parlamentarnim razpravam o pogodbi, imate na potek ratifikacijskih postopkov pomemben vpliv. Zahvaljujem se vam za vašo podporo, tako kot tudi za pobude, s katerimi ste Lizbonsko pogodbo približali državljanom in državljanom Evropske unije. Naša skupna prizadevanja za uveljavitev pogodbe pričajo o našem poenotenem razumevanju evropske usmeritve in o pragmatičnem spoznanju, da Evropska unija potrebuje nove instrumente, če želi v dobi globalizacije uresničevati svoje cilje.

I. DOSEDANJI DOSEŽKI SLOVENSKEGA PREDSEDSTVA

Iskanju odgovorov na globalne izzive je bil namenjen tudi spomladanski Evropski svet. Uresničil je ambicije, ki smo si jih zadali za prvo polovico predsedovanja – v skladu s prioriteta, ki sem jih decembra predstavil v državnem zboru in januarja v Evropskem parlamentu. Na kratko želim izpostaviti štiri ključne dosežke:

- Zagnali smo nov triletni cikel Lizbonske strategije, ki vzpostavlja boljše ravnotežje med skrbjo za ljudi in okolje ter konkurenčnostjo gospodarstva. V tem ciklu bo pozornost namenjena implementaciji reform, pri kateri imate parlamenti kot nacionalni zakonodajalci pomembno vlogo. Evropski svet je pozval k ukrepom na treh tradicionalnih »lizbonskih področjih«: krepitvi znanja in inovacij, spodbujanju podjetniškega potenciala in modernizaciji trgov dela.
  - Uvedli smo »peto svoboščino«, ki predstavlja temelj evropskega raziskovalnega prostora in aprila zasnovanega »Ljubljanskega procesa«. Slednji odpravlja ovire, ki onemogočajo kroženje znanja in transformacijo inovacij v tržne proizvode. Trenutno se čezmejno povezuje le tri odstotke Evropejcev, dejavnih pri raziskavah in razvoju 95% tonamenskih sredstev pa je dodeljenih iz nacionalnih finančnih okvirjev. V primerjavi z ZDA in Japonsko je v Evropski uniji tudi bistveno manj raziskovalcev aktivnih v podjetjih, medtem ko je glavna gonilna sila v dobi inovacij ravno paradigma raziskovalnega in podjetniškega povezovanja.
  - Dogovorili smo se o ukrepih za lažje delovanje in razvoj malih in srednjih podjetij. Pomembna dosežka slovenskega predsedstva sta v tem pogledu dogovor z Evropskim parlamentom o zakonodajnem svežnju za trženje proizvodov in potrditev programa Eurostars. Interes je velik, na prvi razpis je prišlo kar 202 prijav.
  - Pozvali smo k postopnemu izvajanju načel prožne varnosti in okrepljenemu vlaganju v ljudi. Izobraževanje ni le ključnega pomena za konkurenčnost Evropske unije v dobi globalizacije, ampak je tudi eden najučinkovitejših sredstev v boju proti neenakosti in revščini.
- Potrdili smo temeljna načela in časovni okvir za sprejem energetske-podnebnega svežnja. Uspeh dogovora je toliko večji, saj smo ga dosegli zgolj dva meseca po objavi svežnja s strani Evropske komisije in kljub trenutnim razmeram na gospodarskih in finančnih trgih, ki so ambicioznim dogovorom manj naklonjene kot marca lani. Naš cilj je jasen: da v sodelovanju z Evropskim parlamentom sprejmemo konkretne rešitve še v času njegovega sedanjega sklica. Od našega tempa bo v veliki meri odvisen tudi uspeh mednarodnih prizadevanj za sprejem celovitega globalnega sporazuma v Kopenhagnu naslednje leto. Alternative ni. Poročila podnebnih znanstvenikov jasno kažejo na tempirano »bombo«. Predvidoma nam ostaja komaj petnajst let časa, da preprečimo dvig temperatur za več kot dve stopinji Celzija, ki bi povzročil

nepopravljive posledice – ne le z vidika ozračja in biotske raznovrstnosti, ampak tudi zdravja, mednarodne varnosti in oskrbe s hrano (*ter njenih cen*). Zato z veseljem pozdravljamo dogovor, sprejet aprila v Bangkoku, kjer so predstavniki s celega sveta na podlagi zavez iz Balijskega sprejeli načrt dela do konference v Kopenhagenu. Strateško partnerstvo in zavezanost k ukrepanju smo pred dvema tednoma potrdili tudi na vrhu Evropska unija - Japonska. Pomembno je, da industrijsko razvite države (*še posebej G-8*) dosežejo medsebojni dogovor in pomagajo državam v razvoju.

- Opredelili smo ukrepe za stabilizacijo finančnih trgov in pozvali Svet gospodarskih in finančnih ministrov k nadaljnjemu delu. Prvi uspeh je aprilski podpis Memoranduma o soglasju o sodelovanju med finančnimi nadzornimi organi, centralnimi bankami in finančnimi ministri Evropske unije glede čezmejnne finančne stabilnosti.
- Sodelovanje v evro-sredozemskem prostoru smo ohranili v okviru Barcelonskega procesa, ob prisotnosti vseh sedemindvajset držav članic in brez podvajanja institucij. Projekt »Barcelonski proces – Unija za Sredozemlje« predstavlja dodano vrednost predvsem z vidika prepoznavnosti in solastništva. Razumljivo je, da boste predstavniki nacionalnih parlamentov in Evropskega parlamenta – oboji pomemben dejavnik v Evromediteranski parlamentarni skupščini – vključeni v nadaljnjo razpravo. Konkreten prispevek Slovenije bo Evrosredozemska univerza v Piranu (*otvoritev 9. junija*), ki je pomembna pobuda tudi v okviru Evropskega leta medkulturnega dialoga. Ker se zavzemamo za uravnotežen pristop do sosedstva Evropske unije, bomo na junijskem Evropskem svetu na podlagi poljskega predloga obravnavali tudi vzhodno dimenzijo Evropske sosedске politike.

II. PRIHODNOST EVROPSKE UNIJE SE ŽE ODVIJA

Gospe in gospodje,

statistike za prihodnost imamo že v rokah: naraščajoča onesnaženost, prekomerna poseljenost planeta, širitev neplodnih površin. V večjih evropskih mestih onesnažen zrak letno povzroči kar 80 tisoč smrti; svetovno prebivalstvo se bo v naslednjih tridesetih letih povečalo kar za tretjino (*2 milijardi več ljudi*); širitev neplodnih površin še posebej na južni polobli povzroča začaran krog degradacije okolja, migracij in ozemeljskih konfliktov. Problemom prihodnosti ne moremo ubežati, lahko pa vlivamo na razsežnosti njihovih posledic na življenje Evropejk in Evropejcev.

To spoznanje bo zaznamovalo razprave pod slovenskim predsedstvom vse do junijskega Evropskega sveta:

- Okoljsko-energetska vprašanja bodo še naprej visoko na naši agendi. Predvsem želimo do junija doseči dogovor o nadaljnji liberalizaciji notranjega energetskega trga, kot smo to zastavili že v zaključkih marčevskega Evropskega sveta. Dobro bi se bilo dogovoriti tudi, kako naprej glede biogoriv in zmanjšanja izpustov toplogrednih plinov iz avtomobilov.
- V zadnjem času so veliko zaskrbljenosti povzročile tudi naraščajoče cene hrane – kriza, ki bo po ocenah sodeč v revščino pahnila dodatnih sto milijonov ljudi. Ne gre za problem pomanjkanja, ampak distribucije. Restriktivni ukrepi zato niso prava pot. Rešitev mora temeljiti na odprtosti v povezavi s povečano proizvodnjo in razvojem boljše tehnologije. Evropska unija je zato nedavno sprejela odločitev o ukinitvi obvezne prave in povečanem mlečne kvote,

intenzivno pa preučujemo tudi možnosti tehnološkega razvoja, t.i. zelene revolucije. Nadaljnje korake v boju proti revščini bomo naslednji teden obravnavali tudi na vrhu Evropska unija – Latinska Amerika in Karibi, osrednjemu srečanju s tretjimi državami pod našim predsedstvom, na katerem bodo sodelovali prav vsi voditelji držav članic Evropske unije.

- Na področju pravosodja in notranjih zadev si prizadevamo za ukrepe, ki bodo dali Evropejcem čutiti, da odprtost ne krha naše varnosti, ampak jo povečuje. Pozitivni vplivi schengenske širitve, ki smo jo konec marca uspešno zaključili z ukinitvijo zračnih mej, so zgovoren dokaz. Republika Slovenija je od pristopa k schengenskemu informacijskemu sistemu na osnovi evropskega pripornega naloga ali mednarodne tiralice prijela 87 iskanih oseb, 437 iskanih vozil in izsledila 43 pogrešanih oseb, od tega 10 mladoletnih. V tujini je bilo na podlagi naših razpisov prijetih 24 oseb in izsledene štiri pogrešane osebe, ki smo jih do vstopa v schengenski prostor zaman iskali. Prehod na informacijski sistem druge generacije (*SIS II*) obeta z vidika varnosti nadaljnji napredek, zato sem vesel nedavnega dogovora ministrov o njegovi vzpostavitvi do septembra 2009. Velik uspeh so tudi trije aprilski dogovori: 1) o preobrazbi Europola v agencijo Evropske unije (*sedaj ste na potezi nacionalni parlamenti, da izvedete potrebne parlamentarne procedure, tako da bomo lahko dogovor formalno sprejeli še do konca tega leta*), 2) o podelitvi mandata Evropski komisiji za dvotirna pogajanja z ZDA o bodoči čez-atlantski vizumski ureditvi in 3) o vračanju nezakonitih priseljencev (*dogovor predsedstva in Evropskega parlamenta po treh letih pogajanj*).
- V regiji Zahodnega Balkana želimo zaključiti mrežo Stabilizacijsko-pridružitvenih sporazumov, s čimer bomo izpolnili naše solunske zaveze. Veliko truda je bilo vloženega v dogovor o podpisu sporazuma s Srbijo (*konec aprila*) in z Bosno in Hercegovino (*predvidoma šele junija*), ki sta za obe državi močna spodbuda na njuni evropski poti. Naša želja po sodelovanju je jasna, veliko pa bo odvisno tudi od volje političnega vodstva in ljudi v regiji. Verjetno smo si vsi enotni v želji, da državljani Srbije to nedeljo na volitvah potrdijo svojo evropsko usmerjenost. Našo močno podporo, še posebej po vrhu NATO, potrebuje tudi Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija. V velikem interesu nam je, da kljub napovedanim predčasnim parlamentarnim volitvam čim prej izpolni pogoje pristopnega partnerstva in po možnosti še v tem letu pridobi datum za pričetek pristopnih pogajanj. Celotno regijo poleg tega spodbujamo z dodatnimi sektorskimi pobudami, ki bodo povečale mobilnost prebivalstva regije (*postopna odprava vizumov, spodbujanje izmenjav študentov in raziskovalcev, izboljšane prometne povezave, sodelovanje v boju proti organiziranemu kriminalu*). Za stabilnost regije je izrednega pomena tudi ohranitev enotnosti Evropske unije pri vprašanju Kosova. Čeprav se je na trenutke zazdelo, da bo Evropska unija na tem primeru »eksplozirala«, smo dosegli soglasje pri vseh ključnih odločitvah (*napotitvi misije EULEX in imenovanju EUSR*).

Gospe in gospodje,

kot pravi visoki predstavnik Solana, potrebuje »nov svet nov način razmišljanja«. Temeljiti mora na odprtosti in multilateralnem sodelovanju. Temu sledimo pri soočanju z vsemi aktualnimi izzivi, od podnebnih sprememb in turbulenc na finančnih trgih do vprašanja Kosova, Tibeta ali Irana. Veliko pozornosti so deležni vrhovi Evropske unije s tretjimi državami, po aprilskem srečanju z Japonsko ta mesec še z Latinsko Ameriko in Karibi ter junija z ZDA in Rusko federacijo.

Medtem ko smo uspeh prvih petdesetih let Evropske unije merili po miru in blaginji, bomo uspeh naslednjih petdesetih let ocenjevali po kakovosti naših odgovorov na globalne izzive. Takrat bo Evropska unija morala odgovoriti na preprosto vprašanje: Ali smo iz znanja, tehnologije in blaginje, ki

smo jih imeli na voljo, iztržili dovolj, da smo zadovoljivo odgovorili na velike izzive: varnost in mir, revščino in ohranitev okolja?

Želim vam, da iz današnjih in jutrišnjih razpravah izluščite čim več dobrih predlogov v to smer, konec tedna pa proslavljate Evropo z optimizmom in z zavestjo, da imamo v rokah vse možnosti, da v prihodnje zagotovimo vsaj takšen napredek kot v prvih petdesetih letih.